

उत्तर प्रदेश माध्यमिक संस्कृत शिक्षा परिषद्
2-शाहमीना रोड, लखनऊ

पाठ्यक्रम-निर्देशिका

उत्तरमध्यमा

मानविकीवर्गः

प्रश्नपत्रसंख्या	विषयाः	पूर्णांकाः
प्रथमप्रश्नपत्रम्	अनिवार्यसंस्कृतम्	100
द्वितीयप्रश्नपत्रम्	संस्कृतशास्त्रम्-I	100
तृतीयप्रश्नपत्रम्	संस्कृतशास्त्रम्-II	100
चतुर्थप्रश्नपत्रम्	हिन्दी	100
पंचमप्रश्नपत्रम्	आंग्लभाषा/नेपाली/ पालि/प्राकृतम्	100
षष्ठप्रश्नपत्रम् एवम् सप्तमप्रश्नपत्रम् (एतेषु द्वयोः चयनम्)	इतिहासः/ राजनीतिशास्त्रम्/समाजशास्त्रम्/ गृहविज्ञानम्/शिक्षाशास्त्रम्/गणितम्/ अर्थशास्त्रम्/ भूगोलः/तुलनात्मकदर्शनम्/कठसंगीतम्/वाद्यसंगीतम् (तबला/सितार)/चित्रकला/इतिहास पुराण एवं संस्कृति/ पौरोहित्यम्	100+100
अष्टमप्रश्नपत्रम् (ऐच्छिक-विषय)	वास्तुशास्त्रम्/योगविज्ञानम्/कम्प्यूटरविज्ञानम्/कर्मकाण्डम् एवम् ज्यौतिषम् (लिखितपरीक्षा नास्ति, विद्यालयद्वारा श्रेणीकरणम्)	ग्रेडिंग

विज्ञानवर्गः

प्रथमप्रश्नपत्रम्	अनिवार्यसंस्कृतम्	100
द्वितीयप्रश्नपत्रम्	संस्कृतशास्त्रम् : प्राच्यविज्ञानम्	100
तृतीयप्रश्नपत्रम्	हिन्दी	100
चतुर्थप्रश्नपत्रम्	आंग्लभाषा	100

पंचमप्रश्नपत्रम्	भौतिकविज्ञानम्	100
षष्ठप्रश्नपत्रम्	रसायनविज्ञानम्	100
सप्तमप्रश्नपत्रम्	गणितम्/जीवविज्ञानम्	100
अष्टमप्रश्नपत्रम् (ऐच्छिक-विषयः)	वास्तुशास्त्रम्/योगविज्ञानम्/कम्प्यूटरविज्ञानम्/कर्मकाण्डम् एवम् ज्योतिषम् (लिखितपरीक्षा नास्ति, विद्यालयद्वारा श्रेणीकरणम्)	ग्रेडिंग
वाणिज्यवर्गः		
प्रथमप्रश्नपत्रम्	अनिवार्यसंस्कृतम्	100
द्वितीयप्रश्नपत्रम्	संस्कृतशास्त्रम् : प्राच्यवाणिज्यम्	100
तृतीयप्रश्नपत्रम्	हिन्दी	100
चतुर्थप्रश्नपत्रम्	आंग्लभाषा	100
पंचमप्रश्नपत्रम्	बहीखाता तथा लेखाशास्त्र	100
षष्ठप्रश्नपत्रम्	व्यापारिक संगठन एवं पत्र व्यवहार	100
सप्तमप्रश्नपत्रम् (कश्चिदेकः)	अर्थशास्त्र तथा वाणिज्य भूगोल/अधिकोषण तत्व/औद्योगिक संगठन/गणित तथा प्राथमिक सांख्यिकी/बीमा सिद्धान्त एवं व्यवहार/कम्प्यूटर	100
अष्टमप्रश्नपत्रम् (ऐच्छिक-विषयः)	वास्तुशास्त्रम्/योगविज्ञानम्/कम्प्यूटरविज्ञानम्/कर्मकाण्डम् एवम् ज्योतिषम् (लिखितपरीक्षा नास्ति, विद्यालयद्वारा श्रेणीकरणम्)	ग्रेडिंग

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्डः (कक्षा- 12)
(मानविकीवर्गः)

प्रथमपत्रम्- अनिवार्यसंस्कृतम्	पूर्णांकाः:-100
क) शुक्नासोपदेशः	25
अथवा	
स्वप्नवासवदत्तम्	
ख) अर्थालंकाराः (लक्षणोदाहरणज्ञानम्)	10
उपमा, रूपकम्, उत्प्रेक्षा, दृष्टान्तः	
ग) गुप्ताशुद्धिप्रदर्शनम्	15
व्युत्पत्तिप्रदर्शनम् (21 – 40 श्लोकपर्यन्तम्), गुप्ताशुद्धिवाक्यानि (101-130 पर्यन्तम्)	
घ)- रचनानुवादकौमुदी (46-55 अभ्यासाः)	25
संस्कृतानुवादः, शब्दरूपाणि, धातुरूपाणि, निबन्धलेखनम्	
ङ) मध्यसिद्धान्तकौमुदी (तद्धितप्रकरणं स्त्रीप्रत्ययप्रकरणं च)	25
अथवा	
लघुसिद्धान्तकौमुदी (विभक्त्यर्थप्रकरणतः स्त्रीप्रत्ययप्रकरणं यावत्)	
(व्याकरणेतरच्छात्राणां कृते अनिवार्यम्)	
अथवा	
व्याकरणच्छात्राणां कृते- न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (अनुमानखण्डः)	
अथवा	
वैशेषिकसूत्रम् (प्रथमोऽध्यायः)	

द्वितीयतृतीयपत्रे- संस्कृतशास्त्रम् (अधोनिर्दिष्टेषु कश्चिदेकः)

1- ऋग्वेदः

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

ऋग्वेदसंहितायाः सस्वरायाः	अष्टममण्डलम्, सूक्तानि - 44-48, 80-81, 95
	नवममण्डलम्, सूक्तानि - 1, 67, 76, 91, 111, 114

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

ऋग्वेदसंहितायाः सस्वरायाः	दशममण्डलम्, सूक्तानि - 9-10, 15, 18, 19, 30-33, 34-37,
	46-50, 62-63, 70-75, 125-130,
	151-152, 158, 161-163, 170, 173,
	174, 177-179, 183-191

2- शुक्लयजुर्वेदः (माध्यन्दिनशाखीयः) द्वितीयपत्रम्- शुक्लयजुर्वेदसंहितायाः सस्वरायाः (23-30 अध्यायाः)	पूर्णांकाः-100
तृतीयपत्रम्- शुक्लयजुर्वेदसंहितायाः सस्वरायाः (31-40 अध्यायाः)	पूर्णांकाः-100
3- अथर्ववेदः द्वितीयपत्रम्- अथर्ववेदसंहितायाः सस्वरायाः 7-8 काण्डे	पूर्णांकाः-100
तृतीयपत्रम्- अथर्ववेदसंहितायाः सस्वरायाः 9-12 काण्डानि	पूर्णांकाः-100
4- कृष्णयजुर्वेदः (तैत्तिरीयशाखीयः) द्वितीयपत्रम्- तैत्तिरीयशाखायाः सस्वरायाः पंचमकाण्डम्	पूर्णांकाः-100
तृतीयपत्रम्- तैत्तिरीयशाखायाः सस्वरायाः षष्ठं काण्डम्	पूर्णांकाः-100
5- सामवेदः द्वितीयपत्रम्- सामवेदसंहितायाः सस्वरायाः उत्तरार्चिकस्य 4 –6 प्रपाठकाः	पूर्णांकाः-100
तृतीयपत्रम्- सामवेदसंहितायाः सस्वरायाः उत्तरार्चिकस्य 7-9 प्रपाठकाः	पूर्णांकाः-100
6- आयुर्वेदः द्वितीयपत्रम्- क) अष्टांगहृदयम् 1. मात्राशक्तिः 2. शोधनादिगणः ख) योगशतम्- (51-65 पर्यन्तम्)	पूर्णांकाः-100 60 40
तृतीयपत्रम्- आयुर्वेदमहोदधिः (प्रारम्भतः v"Vks%oxkZ%)	पूर्णांकाः-100
7- प्राचीनव्याकरणम् द्वितीयपत्रम्- क) अष्टाध्यायीभाष्यम् (षष्ठोऽध्यायः izFke prqFkZ iknkS%) – प्रथमावृत्तिः vFkok काशिकावृत्तिः षष्ठोऽध्यायः (izFke prqFkZ iknkS%)	पूर्णांकाः-100 60

ख) आख्यातिकः (जुहोत्यादिगणादारभ्य चुरादिगणपर्यन्तम्, चिताः धातवः) 40
 (हु दानादनयोः आदाने चेत्येके। जिभी, भये। पृञ्, पालनपूरणयोः। डुभृञ्, धारणपोषणयोः।
 माङ्, माने शब्दे च। डुदाञ्, दाने। डुधाञ्, धारणपोषणयोः। दिवु, क्रीडाविजिगीषाव्यवहारद्युति-
 स्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिषु। नृती, गात्रविक्षेपे। जनी, प्रादुर्भावे। विद, सत्तायाम्। बुध, अवगमने।
 षुञ्, अभिषेवे। चिञ्, चयने। शक्लृ, शक्तौ। तुद, व्यथने। नुद, क्षिप, प्रेरणे। प्रच्छ, ज्ञीप्सायाम्।
 मुच्लृ, मोचने। कृती, छेदने। रुधिर, आवरणे। पिष्ट्लृ, संचूर्णने। भुज, पालनाभ्यवहारयोः।
 तनु, विस्तारे। डुकृञ्, करणे। डुक्रीञ्, द्रव्यविनिमये। प्रीञ्, तर्पणे। कान्तौ च। ग्रह, उपादाने।
 चुर, स्तेये। चिञ्, चयने।)

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

क) काशिकावृत्तिः (वार्तिककारिकांशवर्जिता) -सप्तमाष्टमाध्यायौ - स्वरप्रकरणवर्जम्
 अथवा

अष्टाध्यायीभाष्यम् (सप्तमाष्टमाध्यायौ - स्वरप्रकरणवर्जम्) - प्रथमावृत्तिः 50

ख) नामिकः (vtUr izdj.kek=e~) 50

8- नव्यव्याकरणम्

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

सिद्धान्तकौमुदी (दिवादि^r% luUrizdj.ke~ ;kon)

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

सिद्धान्तकौमुदी (कण्डवादिप्रकरणमारभ्य iw.kZizdj.kkUrks Hkkx%)

9- साहित्यम्

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

क) काव्यमीमांसा (1-4 अध्यायाः) 50

ख) वृत्तरत्नाकरः (1-2 अध्यायाः) 50

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

किरातार्जुनीयम् (3-4 सर्गौ iapn"~k"yksdk% i;ZUre~)

10- न्यायः

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (अनुमान ek=e~) किरणावलीसहिता

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

न्यायबिन्दुः (अनुमानतः समाप्तिं यावत्)

11- दर्शनम्

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

न्यायबिन्दुः (प्रत्यक्षखंडः)

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः:-100

योगदर्शनम् (द्वितीयपादौ)

12- ज्यौतिषम्

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

क) रेखागणितस्य ३ अध्यायौ

50

ख) मुहूर्तचिन्तामणिः राज्याभिषेकात् अवशिष्टो भागः

50

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

क) ग्रहलाघवं पंचतारास्पष्टीकरणादारभ्य f=iz"ukf/kdkji;ZUre~

50

ख) लघुपाराशरी ;ksxijk/;k;i;ZUre~

50

13- जैनदर्शनम्

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

भिक्षन्यायकर्णिका (आ. तुलसीकृता)

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

तत्त्वार्थसूत्रम् (आ. उमास्वामी)

14- शैववादबौद्धदर्शनम्

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

बोधिचर्यावतारः 1-6 परिच्छेदपर्यन्तः

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

मिलिन्दपञ्चो- बाहिरकथा, लक्षणविमतिच्छेदपञ्चो

15- पुराणेतिहासम्

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

क) श्रीमद्भगवद्गीतायाः दशमाध्ययतः iapn"kkध्यायपर्यन्तम्

50

ख) विष्णुपुराणस्य तृतीय-चतुर्थसर्गौ

50

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

क) विष्णुपुराणस्य पंचम lxZ%

50

ख) प्राचीनभारतेतिहासः (महाजनपदकालात् पर्यन्तम्)

50

16- प्राकृतं तथा जैनागमः

द्वितीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

रयणसारो (कुन्दकुन्दाचार्यकृतं सम्पूर्णम्)

तृतीयपत्रम्-

पूर्णांकाः-100

दसवेआलियं (दशवैकालिक 1-10 पाठ)

चतुर्थपत्रम्- हिन्दी कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

पञ्चमपत्रम्-

(1) आंग्लभाषा कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(2) **ikfy&** पूर्णांकाः:-100

क) दीघनिकायो (पठमो भागो)- ब्रम्हजालसुत्तं 50

ख) धम्मपदं- पण्डितवग्गो, ब्राम्हणवग्गो 25

ग) व्याकरणं- सन्धिः, कृदन्तश्चा 25

(3) नेपाली – पूर्णांकाः:-100

पाठ्यग्रन्थ-

1. नेपाली गद्य चन्द्रिका भाग-2

2. पौराणिक कहानी

3. सहनशीला सुशीला

सहायकग्रन्थ-

1. नेपाली साहित्यको विवेचना

2. नेपाली भाषा र साहित्य

3. अनुवाद चन्द्रिका, भाग-4

1. व्याख्या 25

2. अनुवाद संस्कृतबाट 25

3. अनुवाद नेपालीबाट संस्कृत 25

4. पाठयांशबाट प्रश्न 25

(4) प्राकृतम् – पूर्णांकाः:-100

क) रचनानुवादः व्याकरणं च (प्राकृत स्वयं शिक्षक 64-74 पाठाः)

ख) प्राकृत-गद्यपद्यपाठाः (प्राकृत प्रवेशिका, बूलनर, भाग-2, पाठ- 1, 2, 9)

षष्ठसप्तमपत्रे- (अधोनिर्दिष्टेषु द्वयोः चयनम्)

(1) इतिहासः कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(2) राजनीतिशास्त्रम् कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(3) समाजशास्त्रम् कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(4) गृहविज्ञानम् कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(5) शिक्षाशास्त्रम् कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(6) गणितम् कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(7) अर्थशास्त्रम् कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(8) कम्प्यूटरविज्ञानम् कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(9) भूगोलः कक्षा-12 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्) पूर्णांकाः:-100

(10) तुलनात्मकदर्शनम् पूर्णांकाः:-100

पाठ्यपुस्तकै-

1. पाश्चात्य तर्क विद्या (आगमन विधि) लेखक- प्रो. भोलानाथ राय

2. पाश्चात्य तर्कशास्त्र (आगमन विधि) लेखक- भिक्षु जगदीश कश्यप

3. न्याय प्रवेश लेखक- दिङ्नाग

4. भारतीय तर्कबोध ज्ञानमीमांसा लेखक- प्रो. अनिरुद्ध झा

क) पाश्चात्य तर्कशास्त्र-

विषय प्रवेश:- आगमनमूलक पद्धति का इतिहास आगमन की समस्या, वैज्ञानिक आगमन तथा उसकी विशेषताएँ, विभिन्न प्रकार के आगमन-“यथा कथित” आगमन युक्त आगमन की विधि तथा उसके विभिन्न सोपान, आगमन तथा निगमन का सम्बन्ध, आगमन का महत्त्व।

ख) भारतीय तर्कशास्त्र- बौद्ध दर्शन के तर्कशास्त्र का संक्षिप्त परिचय।

(11) कंठसंगीतम्	कक्षा-12	(उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	पूर्णांकाः:-100
(12) वाद्यसंगीतम्	कक्षा-12	(उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	पूर्णांकाः:-100
(13) चित्रकला	कक्षा-12	(उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	पूर्णांकाः:-100
(14) इतिहास-पुराण एवं संस्कृति			पूर्णांकाः:-100

1. पौराणिक धर्म एवं संस्कृति

2. पौराणिक कथाएँ

क) 1. वर्णाश्रमधर्म, 2. संस्कार, 3. शिक्षा, 4. समाज, 5. परिवार।

ख) 1. जड़भरत-का आख्यान, 2. श्रीकृष्ण की बाललीला, 3. गजेन्द्र-मोक्ष, 4. कृष्णावतारकथा, 5. सावित्री-सत्यवान्कथा, 6. पूतनावधकथा, 7. शिशुपालवधकथा, 8. दक्षयज्ञविध्वंस कथा।

ग) 1. इन्द्र, 2. कद्रू और विनता, 3. कालयवन, 4. जनक।

(15) पौरोहित्यम् -

पूर्णांकाः:-100

1. यज्ञमण्डपपूजनविधि:
2. अन्नप्राशन-चौलसंस्कारविधि:
3. उपनयन संस्कारविधि:
4. पार्वणश्राद्धविधि:

अष्टमपत्रम् -(ऐच्छिक-विषय:-)

वास्तुशास्त्रम्/योगविज्ञानम्/कम्प्यूटरविज्ञानम्/कर्मकाण्डम्
एवम् ज्योतिषम्
(लिखितपरीक्षा नास्ति, विद्यालयद्वारा श्रेणीकरणम्)

ग्रेडिंग

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्डः (कक्षा- 12)
(विज्ञानवर्गः)

प्रथमपत्रम्- अनिवार्यसंस्कृतम्	पूर्णांकाः-100
क) शुकनासोपदेशः अथवा स्वप्नवासवदत्तम्	25
ख) अर्थालंकाराः (लक्षणोदाहरणज्ञानम्) उपमा, रूपकम्, उत्प्रेक्षा, दृष्टान्तः	10
ग) गुप्ताशुद्धिप्रदर्शनम् व्युत्पत्तिप्रदर्शनम् (21 – 40 श्लोकपर्यन्तम्), गुप्ताशुद्धिवाक्यानि (101-130 पर्यन्तम्)	15
घ)- रचनानुवादकौमुदी (46-55 अभ्यासाः) संस्कृतानुवादः, शब्दरूपाणि, धातुरूपाणि, निबन्धलेखनम्	25
ङ) मध्यसिद्धान्तकौमुदी (तद्धितप्रकरणं स्त्रीप्रत्ययप्रकरणं च) अथवा लघुसिद्धान्तकौमुदी (विभक्त्यर्थप्रकरणतः स्त्रीप्रत्ययप्रकरणं यावत्) (व्याकरणेतरच्छात्राणां कृते अनिवार्यम्) अथवा व्याकरणच्छात्राणां कृते- न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (अनुमानखण्डः) अथवा वैशेषिकसूत्रम् (प्रथमोऽध्यायः)	25
द्वितीयपत्रम्- संस्कृतशास्त्रम् : प्राच्यविज्ञानम्	100
क) आर्यभटीयम् (गोलपादः 1-20 श्लोकपर्यन्तम्) 1) श्लोकव्याख्या- २X७.५=१५ 2) श्लोकपूर्तिः- ४X२-५=१०	35
ग) अष्टाङ्गहृदयम् (सूत्रस्थाने द्रव्यद्रव्यविज्ञानीयाख्ये पञ्चमाध्याये तोयवर्गः क्षीरवर्गश्च 1- 41 श्लोकपर्यन्तम्) 1) श्लोकव्याख्या- २X७.५=१५ 2) श्लोकपूर्तिः- ४X२-५=१०	30
घ) खगोलीययन्त्रणि वेधशालाश्च- नाडीवलययन्त्रम्, याम्योत्तरीयतुरीययन्त्रम्, सम्राट्पलभायन्त्रम्, शंखयन्त्रम्,	35

चक्रयन्त्रम्, क्रान्तिवृत्तयन्त्रम्, तारामण्डलः, जयपुरवेधशाला, काशी-वेधशाला,
जन्तर-मन्तर-वेधशाला (दिल्ली)

1) टिप्पण्यः- २X१२.५=२५

तृतीयपत्रम्	हिन्दी	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
चतुर्थपत्रम्	आंग्लभाषा	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
पंचमपत्रम्	भौतिकविज्ञानम्	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
षष्ठपत्रम्	रसायनविज्ञानम्	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
सप्तमपत्रम्	गणितम्/जीवविज्ञानम्	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
अष्टमप्रश्नपत्रम्	(ऐच्छिक-विषयः)- वास्तुशास्त्रम्/योगविज्ञानम्/कम्प्यूटरविज्ञानम्/कर्मकाण्डम् एवम् ज्यौतिषम् (लिखितपरीक्षा नास्ति, विद्यालयद्वारा श्रेणीकरणम्)		ग्रेडिंग

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्डः (कक्षा- 12)
(वाणिज्यवर्गः)

क) शुकनासोपदेशः अथवा स्वप्नवासवदत्तम्	25
ख) अर्थालंकाराः (लक्षणोदाहरणज्ञानम्) उपमा, रूपकम्, उत्प्रेक्षा, दृष्टान्तः	10
ग) गुप्ताशुद्धिप्रदर्शनम् व्युत्पत्तिप्रदर्शनम् (21 – 40 श्लोकपर्यन्तम्), गुप्ताशुद्धिवाक्यानि (101-130 पर्यन्तम्)	15
घ)- रचनानुवादकौमुदी (46-55 अभ्यासाः) संस्कृतानुवादः, शब्दरूपाणि, धातुरूपाणि, निबन्धलेखनम्	25
ङ) मध्यसिद्धान्तकौमुदी (तद्धितप्रकरणं स्त्रीप्रत्ययप्रकरणं च) अथवा लघुसिद्धान्तकौमुदी (विभक्त्यर्थप्रकरणतः स्त्रीप्रत्ययप्रकरणं यावत्) (व्याकरणेतरच्छात्राणां कृते अनिवार्यम्) अथवा व्याकरणच्छात्राणां कृते- न्यायसिद्धान्तमुक्तावली (अनुमानखण्डः) अथवा वैशेषिकसूत्रम् (प्रथमोऽध्यायः)	25
द्वितीयपत्रम् -संस्कृतशास्त्रम् : प्राच्यवाणिज्यम्	100
क) शुकनीतिः (चतुर्थाध्याये कोशनिरूपणप्रकरणे 66-128 श्लोकपर्यन्तम्) 1) श्लोकव्याख्या- 2X७.५=१५ 2) विषयगतप्रश्नाः- ५X२=१०	35
ग) कौटिलीय-अर्थशास्त्रम् (औपनिधिकम्- प्रकरणम्-68, अध्यायः-12, कर्मकरप्रकल्पः- प्र--70, अ--14, कारुकरक्षणम्- प्र--76, अ--1, वैदेहकप्रकरणम्- प्र--77, अ--2) 1) वाक्यखण्डव्याख्या- 2X७.५=१५ 2) विषयगतप्रश्नाः- ५X२=१०	30

घ) पाणिनिकालीन भारतवर्ष- वासुदेवशरण अग्रवाल

35

पाठ्यक्रमे निर्धारितोऽंशः-

चतुर्थोऽध्यायः- आर्थिक दशा

1) विषयगतप्रश्नाः- ५X५=२५

तृतीयपत्रम्	हिन्दी	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
चतुर्थपत्रम्	आंग्लभाषा	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
पंचमपत्रम्	बहीखाता तथा लेखाशास्त्र	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
षष्ठपत्रम्	व्यापारिक संगठन एवं पत्र व्यवहार	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
सप्तमपत्रम्	अर्थशास्त्र तथा वाणिज्य भूगोल/अधिकोषण तत्व/ औद्योगिक संगठन/ गणित तथा प्राथमिक सांख्यिकी/बीमा सिद्धान्त एवं व्यवहार/कम्प्यूटर	कक्षा-11 (उ०प्र०मा०शिक्षा परिषद्)	100
अष्टमप्रश्नपत्रम्	(ऐच्छिक-विषयः) वास्तुशास्त्रम्/योगविज्ञानम्/कम्प्यूटरविज्ञानम्/कर्मकाण्डम् एवं ज्यौतिषम् (लिखितपरीक्षा नास्ति, विद्यालयद्वारा श्रेणीकरणम्)		ग्रेडिंग